

2024/2829(RSP)

21.10.2024

LUONNOS PÄÄTÖSLAUSELMAESITYKSEKSI

komission julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 136 artiklan 2 kohdan mukaisesti

rakenneuudistusprosessien sosiaali- ja työllisyysnäkökohdista: tarve suojella
työpaikkoja ja työntekijöiden oikeuksia
(2024/2829(RSP))

Estelle Ceulemans

työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma rakenneuudistusprosessien sosiaali- ja työllisyysnäkökohdista: tarve suojella työpaikkoja ja työntekijöiden oikeuksia (2024/2829(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 151 ja 153 artiklan,
 - ottaa huomioon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin,
 - ottaa huomioon 5. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman viimeaikaisten Caterpillarin ja Alstomin tapausten myötä esiin tulleesta tarpeesta eurooppalaiseen uudelleenteollistamispolitiikkaan¹,
 - ottaa huomioon 15. tammikuuta 2013 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle työntekijöille tiedottamisesta ja heidän kuulemisestaan sekä rakennemuutoksen ennakoinnista ja hallitsemisesta²,
 - ottaa huomioon 16. joulukuuta 2021 antamansa päätöslauselman työpaikkademokratiasta: työntekijöiden osallistumisoikeuksia koskeva eurooppalainen kehys ja eurooppalaista yritysneuvostoa koskevan direktiivin tarkistaminen³,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 136 artiklan 2 kohdan,
 - ottaa huomioon työllisyyden ja sosiaaliasioiden valiokunnan päätöslauselmaesityksen,
- A. katsoo, että työehtosopimusneuvottelut ja ammattiliittojen vahva osallistuminen ovat olennaisen tärkeitä sen varmistamiseksi, että työntekijöiden ääntä kuullaan rakenneuudistusneuvotteluissa; katsoo, että työntekijöiden ottaminen mukaan tiedottamisen, kuulemisen ja yritysten päätöksentekoprosesseihin osallistumisen kautta on tärkeämpää kuin koskaan yritysten reilun ja oikeudenmukaisen siirtymän lujittamiseksi ja työpaikkojen ja yhteisten etujen suojelemiseksi; ottaa huomioon, että oikeudenmukaisessa siirtymässä on kyse sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tukemisesta ja oikeudenmukaisen taakanjaon varmistamisesta samalla kun torjutaan ilmastonmuutosta;
- B. ottaa huomioon, että vain 40 prosenttia eurooppalaisista ammattiliitoista ilmoittaa, että niillä on riittävät resurssit edustaa työntekijöitä tehokkaasti rakenneuudistusprosesseissa⁴; ottaa huomioon, että ammattiliittojen edustajat ovat 50 prosenttia tehokkaampia työpaikkojen säilyttämisessä silloin, kun heidät on koulutettu rakenneuudistusneuvotteluihin⁵;

¹ EUVL C 215, 19.6.2018, s. 21.

² EUVL C 440, 30.12.2015, s. 23.

³ EUVL C 251, 30.6.2022, s. 104.

⁴ European Trade Union Institute for Research, 2021.

⁵ Kansainvälinen työjärjestö, 2022.

- C. katsoo, että rakenneuudistusprosessien keskeisenä tavoitteena olisi oltava työpaikkojen säilyttäminen;
- D. ottaa huomioon, että yritykset asettavat usein lyhyen aikavälin voitot talouden kestävyys ja pitkän aikavälin vakaan työllisyyden edelle, ja korostaa, että rakenneuudistussuunnitelmissa tarvitaan yritysten yhteiskuntavastuuta;
- E. katsoo autoteollisuuden olevan Euroopan talouden keskeinen pilari;
- F. katsoo, että siirtyminen polttomoottoriajoneuvoista sähköajoneuvoihin on välttämätöntä, mutta se on toteutettava siten, että perinteisessä autoteollisuudessa vältetään työpaikkojen menetykset;
1. korostaa, että työllisyysturva, kohtuulliset palkat ja ihmisarvoiset työolot ovat perusoikeuksia, joita on kunnioitettava kaikissa rakenneuudistusprosesseissa työntekijöiden suojelemiseksi yritysten voitontavoittelustrategioilta; tähdentää, että tarvitaan kiireellisesti kunnianhimoista eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa, johon sisältyy merkittäviä investointeja, joilla tuetaan yhteisiä hyödykkeitä ja innovointia sekä luodaan laadukkaita työpaikkoja ja sosiaalista edistystä; korostaa, että tämän politiikan lähtökohtana olisi oltava vahvat julkiset palvelut, sosiaalinen suojeleminen, asuminen, liikenne ja lastenhoito; kannattaa vahvaa eurooppalaista teollisuuspolitiikkaa, joka perustuu häiriönsietokykyisiin ja resursseiltaan vahvoihin julkisiin palveluihin ja julkishallintoon ja joka kattaa valmistusteollisuuden lisäksi kaikki muut alat ja siirtymät;
 2. toistaa kehotuksensa ottaa käyttöön pysyvä EU:n tason investointiväline, jolla varmistetaan, että kaikilla aloilla on käytettävissä tarvittavat resurssit teollisuuspolitiikan kehittämiseen ja toimintapolitiikkoihin, jotka auttavat saavuttamaan sosiaaliset ja vihreät tavoitteet, ottaen tässä huomioon myönteiset kokemukset EU:n elpymisvälineestä ja SURE-tukivälineestä hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämiseen annetun tuen voimakas työvoimakas keskeisyys;
 3. korostaa, että laadukkaita työpaikkoja edistävän eurooppalaisen teollisuuspolitiikan toteuttaminen edellyttää työmarkkinaosapuolten täysimääräistä osallistumista ja se on pantava täytäntöön työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen kautta; kehottaa komissiota sisällyttämään yleiseksi tavoitteeksi työn laadun parantamisen EU:n tasolla;
 4. kehottaa EU:ta toteuttamaan kauppapolitiikkaa, jolla suojellaan eurooppalaisia työpaikkoja ja edistetään oikeudenmukaista ja eettistä kauppaa; kehottaa soveltamaan tasoitustulleja tuontiin maista, joiden epäreilut työkäytännöt, alhaiset ympäristönormit tai runsaat valtiontuet vääristävät kilpailua; korostaa, että tuleviin kauppasopimuksiin on sisällytettävä vahvoja työläusekkeitä sen varmistamiseksi, että maailmanlaajuinen kauppa hyödyttää työntekijöitä eikä heikennä heidän oikeuksiaan;
 5. kehottaa painokkaasti komissiota tarkistamaan julkisia hankintoja koskevaa EU:n direktiiviä⁶ siten, että työehtosopimuksia noudattaville yrityksille voidaan myöntää etuuskohtelu; kehottaa komissiota vahvistamaan sosiaalilauseketta ja sulkemaan

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, annettu 26. helmikuuta 2014, julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta (EUVL L 94, 28.3.2014, s. 65). <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>.

tarjouskilpailujen ulkopuolelle rikollista toimintaa harjoittaneet tai ammattiliittoja hajottaneet yritykset tai yritykset, jotka ovat kieltäytyneet osallistumasta työehtosopimusneuvotteluihin; korostaa, että on tärkeää varmistaa, että julkisia varoja investoidaan yrityksiin, jotka ovat sitoutuneet oikeudenmukaiseen siirtymään pyrkien edistämään työehtosopimuksia ja lisätä ammattiliittoihin kuulumista; katsoo lisäksi, että kaiken yrityksille annettavan EU:n taloudellisen tuen ehdoksi olisi asetettava, että yritykset noudattavat sovellettavia työoloja ja -ehtoja koskevia velvoitteita ja/tai työnantajan velvoitteita, jotka vahvistetaan asiaankuuluvissa työehtosopimuksissa; katsoo, että tämän tuen ehtona olisi oltava myös niiden sitoutuminen investoimaan Euroopan teollisuuteen ja säilyttämään työpaikat EU:ssa;

6. vaatii jälleen asettamaan EU:n rahoituksen, myös valtiontuen, ehdoksi julkisen politiikan tavoitteita erityisesti strategisilla aloilla ja sosiaalisia vaatimuksia, jotta voidaan tarjota laadukkaita työpaikkoja, edistää työehtosopimusneuvottelua, kunnioittaa EU:n työntekijöiden oikeuksia ja normeja ja varmistaa paremmat työolot;
7. tukee investointeja sähköajoneuvojen akkujen tuotannon, latausinfrastruktuurin, uusiutuvan energian ja digitaaliteknologian kaltaisille aloille; vaatii, että näissä investoinneissa on asetettava etusijalle työntekijöiden oikeudet ja yhteisöjen kehittäminen;
8. kehottaa komissiota seuraamaan rakenneuudistussuuntauksia ja niiden vaikutusta työllisyyteen käyttämällä Euroopan rakennemuutoksen seurantavälineen kaltaisista välineistä saatuja tietoja luotujen tai lakkautettujen työpaikkojen määrän ja asianomaisten yritysten seuraamiseen;
9. korostaa, että rakenneuudistusprosessit ovat olennaisen tärkeitä vihreän siirtymän tavoitteiden saavuttamiseksi ja välttämättömiä sosiaali- ja ympäristönormeja noudattavalle nettonollataloudelle; varoittaa, että rakenneuudistusprosesseja ei saa koskaan toteuttaa työntekijöiden oikeuksien kustannuksella; kehottaa komissiota ryhtymään toimiin työehtosopimusneuvottelujen vahvistamiseksi ja edistämiseksi ja varmistamaan, että työehtosopimusneuvottelujen kattavuus nostetaan vähintään 80 prosenttiin kaikissa jäsenvaltioissa, sekä takaamaan kaikilta osin työehtosopimusneuvottelu-oikeuden kunnioittamisen;
10. korostaa, että rakenneuudistusprosessit olisi aloitettava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa yritysten maksukyvyttömyyden ehkäisemiseksi ja työpaikkojen menetyksen lieventämiseksi; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan yrityksiä, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä ammattiyhdistysten ja työntekijöiden edustajien kanssa varoitusmerkkien havaitsemiseksi varhaisessa vaiheessa ja sellaisten kattavien suunnitelmien laatimiseksi, joilla voidaan vastata työllisyystarpeisiin;
11. varoittaa, että rakenneuudistusta ei saa käyttää tekosyynä työntekijöiden oikeuksien ja ammattiyhdistys-oikeuksien loukkaamiselle⁷; pitää valitettavana työehtosopimusneuvottelua sekä tiedottamista ja kuulemista koskevien perusoikeuksien rikkomista ennen päätöksen tekemistä; kehottaa komissiota ottamaan käyttöön suojaotoimia,

⁷ Tutkimus ”Study on monitoring the application of the EU Quality Framework for anticipation of change and restructuring”, Euroopan komissio, työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2018, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/1c22896d-4e10-11ea-aece-01aa75ed71a1/language-en>.

joilla estetään rakenneuudistusten väärinkäyttö keinona hyväksikäyttää työntekijöitä tai välttää velvoitteita erityisesti taktisissa maksukyvyttömyystapauksissa;

12. kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen direktiiviksi oikeudenmukaisesta työelämäsiirtymästä ennakoimalla ja hallinnoimalla muutosta ammattiliittojen osallistumista ja työehtosopimusneuvotteluja koskevien periaatteiden perusteella; kehottaa komissiota varmistamaan, että kaikilla on oikeus koulutukseen työajalla ilman työntekijälle aiheutuvia kustannuksia; katsoo, että tähän ehdotukseen olisi sisällytettävä oikeus siirtyä työpaikasta toiseen sekä oikeus laadukkaaseen täydennys- tai uudelleen koulutukseen, työntekijäkoulutukseen ja urakehityksen edistämiseen; korostaa, että kun muutokset työpaikalla ovat välttämättömiä, etusijalle olisi aina asetettava työntekijöiden osaamisen kehittäminen, jotta heidät voidaan pitää saman yrityksen palveluksessa; toteaa, että kun siirtyminen työpaikasta toiseen on välttämätöntä, on erittäin tärkeää, että työntekijät voivat jatkaa työntekoa samalla alalla ja samalla alueella ja että heille annetaan riittävästi aikaa siirtymiseen ilman henkilökohtaisia taloudellisia menetyksiä; korostaa, että rakenneuudistuksiin, erityisesti autoteollisuuden ja energia-alan kaltaisilla strategisilla teollisuudenaloilla toteutettaviin uudistuksiin, sovelletaan reilun ja sosiaalisesti oikeudenmukaisen siirtymän periaatetta ja niissä asetetaan etusijalle työntekijät;
13. katsoo, että sulkemiset ja pakkoirtisanomiset olisi voitava keskeyttää, jotta estetään työpaikkojen menettäminen, jos ei ole olemassa työmarkkinaosapuolten kanssa sovittua alan toimintasuunnitelmaa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita sopimaan kiireellisesti pakkoirtisanomisten keskeyttämisestä ja tilapäisestä tukiohjelmasta, jolla työpaikkoja suojellaan siirtymien aikana ja jolla luodaan tilaa puhtaan teollisuuden ohjelmalle ja vältetään strategisen teollisen kapasiteetin menetys; vaatii vahvempaa suojaa epäoikeudenmukaisilta irtisanomisilta ja vaatii, että rakenneuudistuksista kärsiville työntekijöille taataan asianmukainen korvaus, uudelleen koulutusmahdollisuudet ja tuki uudelleen työllistymisen turvaamiseen; vahvistaa, että työntekijöiden ihmisarvon on aina oltava etusijalla yritysten voittoihin nähden;
14. kehottaa komissiota laatimaan Yhdysvaltojen inflaation hillitsemistä koskevan lain kaltaisen kattavan suunnitelman, jossa keskitytään lisäämään investointeja vihreään teknologiaan, uusiutuvaan energiaan ja kestävään teollisuuteen, jotta voidaan nopeuttaa EU:n siirtymistä ilmaston neutraaliin talouteen ja vahvistaa samalla Euroopan sosiaalista mallia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta;
15. kehottaa antamaan kattavan direktiivin, jolla puututaan alihankintoihin liittyviin haasteisiin ja hankaluuksiin Euroopassa ja varmistetaan näin alihankkijoina toimivien työntekijöiden oikeudenmukaiset työolot, riittävät oikeudet ja suojeleminen; kehottaa sisällyttämään direktiiviin säännöksiä työehtosopimusneuvotteluoikeuksista, jotta alihankkijoina toimivat työntekijät voivat neuvotella työehdoistaan tehokkaasti;
16. kehottaa käymään työehtosopimusneuvotteluja, joissa otetaan huomioon ympäristönäkökohdat, sellaisten työmarkkinaosapuolten välillä neuvoteltavissa olevien työehtosopimusten lausekkeiden muodossa, joilla on välitön ja välillinen vaikutus ympäristöön; korostaa, että ympäristönäkökohtia sisältävät työehtosopimukset voivat kattaa yritysten toiminnan ympäristövaikutukset, työntekijöiden suojeleminen ilmastomuutoksen vaikutuksilta ja vihreän siirtymän vaikutukset työllisyyteen ja työn organisointiin; panee merkille, että ympäristönäkökohtia sisältäviä työehtosopimuksia on

pääasiassa kahdenlaisia; kehottaa sisällyttämään ympäristönäkökohdat sisältävien rakenneuudistusten hallinnointiin vihreitä lausekkeita ja sopimuksia;

17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.